

Yhteisvoimin rakennamme Karjalan.

Moskovan pakkorauhassa luovutettu Karjala muodosti lähes 10 % maamme pinta-alasta ja siellä asui n. 450.000 henkeä eli n. 12 % koko maamme väestöstä. Voitolliset joukkomme valtasivat meiltä väkivalloin riistetyn alueen takaisin, mutta saimme sen hävitettynä ja raiskattuna. Se Karjala, minkä suomalainen sotilas kohtasi kesällä 1941, oli kokonaan toinen kuin se, minkä hän jätti taakseen keväällä 1940. Vaikkakin jo talvisodan aikana tuhot muodostuivat taistelupaikkojen läheisyydessä suuriksi, jäi suurin osa Karjalaa ehyenä venäläisille.

Karjalaisten laulussa puhutaan köyhästä jopa kurjasta Karjalasta, mutta sellainen ei Karjala enää ollut v. 1940. Päinvastoin se oli varsinkin itsenäisyyden aikana henkisen ja taloudellisen elämän eri aloilla läpikäynyt voimakkaan kehityksen, mistä johtuen se oli yksi maamme valistuneimpia ja vauraimpia maakuntia. Kehitys oli täällä maamme kaakkoisella rajaseudulla ollut useilla aloilla vieläkin nopeampi kuin muualla. Niinpä tulkoon mainituksi, että samaan aikaan kun muualla maassa peltoala lisäytyi 30 %, se Karjalassa lisäytyi yli 50 %, ja kun kevävehnän viljelys lisäytyi muualla maassa 7-kertaisesti, se Karjalassa lisäytyi 12-kertaisesti. Kun useimmat Karjalan kunnat olivat ennen maamme itsenäisyyttä leipäviljan alituotantoalueita, oli niistä suurin osa ylituotantoaluetta v. 1930. Peltoviljelyksen ohella oli myös karjatalous hyvin nopeasti kehittynyt, kotieläinkanta oli lisäytynyt ja tuotanto huomattavasti noussut. Tähän oli ratkaisevasti vaikuttanut se voimakas karjanjalostustyö, jota Karjalassa itsenäisyyden aikana suoritettiin. Myöskin muut maatalouden edistämistyön muodot olivat Karjalassa voimakkaasti kehittyneet, ja kun karjalainen maanviljelijä oli altis uusille vaikutteille, lankesi valistus otolliseen maaperään ja antoi nopeasti tuloksia. Muun maataloudellisen valistustyön rinnalla tulkoon mainituksi, että maanviljelijäin keskinäinen osuustoiminta oli Karjalassa ehkä pitemmälle kehittynyt kuin missään muualla maassamme. Ei ole sitä osuustoiminnan muotoa, joka ei olisi ollut Karjalassa voimakkaasti edustettuna.

Karjalan maatalouden voimakkaan kehityksen ohella on mainittava teollisuuden kehitys. Varsinkin Vuoksenlaaksonteollisuus oli maankuulu ja myös Laatokan Karjalassa oli huomattavin teollisuuslaitoksia.

Kaikki nämä taloudellisen elämän eri alojen saavutukset menetettiin. Karjalaisten työn tulokset tuhoutuivat silloin, kun viljavat pellot, hyvinrakennetut kylät, komeat tehtaot ja jyllät metsät joutuivat vieraan sortajan käsiin. — Lyhyen isännyytensä ajan käyttivät alueen väliaikaiset haltijat tuhotaakseen mahdollisimman perusteellisesti kaiken sen, mitä Karjalan heimo oli vuosikymmenien, jopa vuosisatojen aikana rakentanut. Viljelykset päästettiin rappeutumaan, pellot metsittyivät, komeimmat metsät hävitettiin paljaaksi hakkaamalla ja polttamalla, rakennuksia purettiin, tehtaot tuhottiin. Tuntuu aivan siltä, kuin venäläiset olisivat koko sen lyhyen ajan, minkä he Karjalassa valtaa pitivät, käyttäneet Stalinin tuhoamiskäskyn toteuttamiseen. Muuten on vaikea ymmärtää, miten he ovat ehtineet hävittää kaikkea tosiaankin niin paljon, kuin mitä on tapahtunut.

Kun lisäksi sotatoimien johdosta suuria arvoja on tuhoutunut, käy ymmärrettäväksi, että Karjala on viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana saanut kestää hyvin suuria menetyksiä. Näiden menetysten kokonaissummaa on mahdoton määritellä eikä niistä läheskään kaikkia voida luvuilla edes ilmaistakaan. Voidaan vain todeta, että ne ilmeisesti ovat tavattoman suuret ja ulottuvat kaikille henkisen ja mahdollisen elämän aloille.

Rakennusvauriot.

Asiantuntijain on tarkastettava lähes miljoona rakennusta, ennen kuin saadaan lopullisesti selville Karjalan rakennusvauriot. Tämä selvittelytyö on parhaillaan käynnissä, joten vielä ei voida tarkoin tietää rakennusvaurioiden kokonaismäärää. Kuitenkin voidaan suoritetun arvion perusteella esittää eräitä tietoja maaseudun rakennusvaurioista. Mainitun arvion mukaan on luovutetun Karjalan maaseudulla:

<i>Kokonaan tuhoutuneita asuinrakennuksia</i>	<i>18.800 kpl.</i>	<i>— 38 % rakennusten luv.</i>
<i>Yli 10 % vaurioituneita asuinrakennuksia</i>	<i>16 000</i>	<i>— 33 % —,,—</i>
<i>Säilyneitä tai korkeintaan 10 % vaurioituneita asuinrakennuksia</i>	<i>14.000</i>	<i>— 29 % —,,—</i>
<i>yht.</i>	<i>48.000 kpl.</i>	<i>— 100% —,,—</i>
<i>Kokonaan tuhoutuneita kotieläinrakennuksia</i>	<i>13.800 kpl</i>	<i>— 38 % rakennusten luv.</i>
<i>Yli 10 % tuhoutuneita kotieläinrakennuksia</i>	<i>10.300</i>	<i>— 28 % —,,—</i>
<i>Säilyneitä tai korkeintaan 10 % vaurioituneita</i>	<i>12.000</i>	<i>— 34 % —,,—</i>
<i>yht.</i>	<i>36.700 kpl.</i>	<i>— 100% —,,—</i>
<i>Kokonaan tuhoutuneita muita rakennuksia</i>	<i>43.700 kpl.</i>	<i>—44 % rakennusten luv.</i>
<i>Yli 10 % vaurioituneita muita rakennuksia</i>	<i>26.500</i>	<i>—26 % —,,—</i>
<i>Säilyneitä tai korkeintaan 10 % vaurioituneita muita rakennuksia</i>	<i>29.500</i>	<i>— 30 % —,,—</i>
<i>yht.</i>	<i>99.700 kpl.</i>	<i>— 100 % —,,—</i>

Tämän laskelman mukaan on Karjalan maaseudun kaikista rakennuksista keskimäärin 40 % kokonaan tuhoutunut ja n. 26—33 % enemmän kuin 10 % niiden arvosta vaurioitunut. Ainoastaan n. kolmas osa asunnoista on säilynyt ehjänä tai vaurioitunut korkeintaan 10 % arvostaan.

Karjalan kolmen kaupungin — Viipurin, Sortavalan ja Käkisalmen — menetyksiä kuvaa laskelma, jonka mukaan niissä on 4500 kokonaan tuhoutunutta rakennusta. Suhteellisesti pahimmin on tuhoutunut Käkisalmi, jonka venäläiset peräytyessään polttivat, niin pahoin, että keskikaupunkiin jäi pystyyn vain muutamia taloja.

Teollisuuden kärsimät vauriot.

Talvisodan syttyessä oli Karjalassa toiminnassa yhteensä n. 450 erilaista teollisuuslaitosta, joissa oli yhteensä 27000 työntekijää. Teollisuuden tuotannon bruttoarvo oli n. 2 miljardia markkaa. Sodan johdosta on suuri osa tehtaista tuhouttu polttamalla tai räjäyttämällä ja sieltä, missä rakennukset ovat säilyneet, vihollinen on peräytyessään vienyt pois kallisarvoiset koneistot ja muut laitteet, kuten sähkömoottorit, käynnistimet, venttiilit sekä kupari- ja happoteräosat.

Suoritettujen laskelmien mukaan näyttää siltä, että koko teollisuuden kärsimät menetykset ovat vähintään 35 % laitosten kokonaisarvosta. Raskaan teollisuuden menetykset ovat huomattavasti suuremmat kuin kevyen; sillä viimeksimainitun laitoksista, voitiin suuri osa siirtää alueelta pois ennen rauhantekoa.

Erittäin suuria vaurioita ovat kärsineet mm. Enson tehtaot, Rouhialan voimalaitos, Laatokan Puu Oy, Tammisuon Tehtaot, S.O.K:n mylly ja Läskelän tehtaot.

Maatalouden vauriot.

Karjalan pääelinkeinolle, maataloudelle on tuotettu monenlaisia vahinkoja. Kuten edellä jo on mainittu, on suuri osa maaseudun rakennuksista tuhoutunut, joten uusien rakennusten nopea pystyttäminen on maatalouden jatkumisen ensimmäinen edellytys. — Muuttaessaan talvisodan aikana ja rauhanteon jälkeen muualle Suomeen karjalaiset yrittivät, viedä mukanaan mahdollisimman paljon kotieläimiään, mutta menetykset olivat siitä huolimatta tavattoman suuret. Huomattava osa eläimiä menehtyi evakuoimisteillä lumeen ja pakkaseen ja pääosa jouduttiin rehujen puutteen vuoksi teurastamaan. Ainoastaan hevoset saatiin lähes kaikki pelastetuiksi. Mutta lehmistä, joita Karjalassa oli 1930 yhteensä n. 183000, pelastui vain n. 35000, muut teurastettiin. Yhtä ankarana kohtasi sota sikoja, joita oli 55000 ja lampaita, joita oli 100000 ja kaikki teurastettiin. Samoin menetettiin siipikarja kokonaisuudessaan.

Myöskin maatalouskoneista ja erilaisista työkaluista menetettiin suurin osa, sillä evakuoimisajan lyhyiden vuoksi niistä ehdittiin kuljettaa Moskovan rajan pohjoispuolelle vain pieni osa.

Karjalan pellot olivat venäläisillä vain kaksi kesää. Syksyllä 1939 saatiin Karjalan pellot armeijan avulla kynnetyksi ja siellä oli kynnettyä maata silloin yhteensä n. 110000 hehtaaria. Tästä alasta venäläiset viljelivät vain 30000 hehtaaria ja jättivät n. 80000 hehtaaria peltoja kokonaan heitteille. On selvää, että nämä pellot kuluneiden parin vuoden aikana rappeutuivat, mistä johtuen siellä, missä ennen kasvoi viljaa, kasvoi viime kesänä vain rikkaruohoja, ja pensaita. Jo normaalioloissa on maanviljelijöillä täysi työ pitää pellot puhtaina sitkeähenkisistä rikkaruohoista, saati sitten nyt, kun rikkaruohot ovat saaneet kaksi kesää rauhassa kehittyä ja »vahvistaa asemiaan». Rikkaruohojen poistaminen ja rappeutuneiden peltojen kunnostaminen on kuluneen kesän aikana aiheuttanut ja aiheuttaa vielä monena vuonna karjalaisille maanviljelijöille paljon ylimääräistä työtä ja ponnistuksia, josta he eivät saa minkäänlaista korvausta.

Kalastuksen kärsimät vahingot.

Talvisodan aikana ja rauhanteon jälkeen ei ehditty evakuoida kuin pieni murto-osa Laatokan ja Suomenlahden rannikon kalastajien kalastusvälineistä, joita oli varsin paljon.

Niinpä oli Laatokalla moottoriveneitä 260 ja soutuveneitä 2100. Suomenlahden rannikolla ja ulkosaarilla taas oli moottoriveneitä 140, purjeveneitä 150 ja soutuveneitä 1200 kpl. Laatokalla oli erilaisia verkkoja n. 30000 kpl ja nuottia 600 kpl. Edellä mainitut kalastusvälineet, joiden yhteinen arvo oli silloisten hintojen mukaan n. 13 milj. markkaa, jäivät lähes kokonaan venäläisille.

Peräytyessään viime kesänä venäläiset veivät mukanaan mahdollisimman paljon pyydyksiä ja veneitä. Tässä evakuoinnissaan he onnistuivat niin hyvin, että suomalaisten jättämistä kalastusvälineistä saatiin takaisin vain n. viisi prosenttia.

Metsävauriot.

Luovutetun Karjalan metsäala oli n. 2 milj. hehtaaria. Tästä kuului valtiolle n. 0,6 milj. hehtaaria ja loput yksityisille. Yksityisten metsistä on kokonaan tuhoutunut n. 150000 hehtaaria eli n. 10 % niiden alasta. Eniten on tuhoutuneita metsiä Karjalan kannaksella, missä tilojen metsäalat yleensä ovat pieniä. Tämä aiheuttaa sen, että moni tila ei saa omasta metsästään rakennuspuuta, vaan se täytyy hankkia muualta. Kun tiedämme, että metsän uudistuminen tapahtuu hyvin hitaasti, kestäen kymmeniä vuosia, voimme käsittää, miten vaikeaan asemaan ovat joutuneet ne Karjalan kannaksen pienviljelijät, joilta rakennusten lisäksi ovat metsätkin tuhoutuneet. Suoritettujen laskelmien mukaan on yksityisten metsien vaurioiden arvo v. 1939 hintojen mukaan lähes puoli miljardia markkaa.

Muita vaurioita.

Karjalassa oli ennen talvisotaa 50 luterilaista ja 39 kreikkalaiskatolista kirkkoa. Näistä tuhoutui suurin osa, minkä osaltaan selittää se, että venäläisten viha kohdistui aivan erikoisesti juuri näihin pyhäkköihin. Niinpä luterilaisista kirkoista tuhoutui täydelleen 29, vaurioitui pahoin 18 ja säilyi suunnilleen ehjänä vain 3. Kreikkalaiskatolisista kirkoista tuhoutui kokonaan 21 ja kaikki muut vaurioituivat, joten ehjänä ei säilynyt yhtään. Kreikkalaiskatolisista rukoushuoneista, joita oli 60, tuhoutui täydelleen 2 ja vaurioitui 35.

Karjalan 603 kansakoulusta tuhoutui täydellisesti 317, vaurioitui pahoin 27 ja säilyi 259. Oppikouluista taas, joita oli 25, tuhoutui kokonaan 11, 1 vaurioitui pahoin ja 13 säilyi suurin piirtein ehjänä.

Karjalassa oli ennen talvisotaa 126 nuorisoseurantaloa ja 83 työväentaloa. Edellisistä tuhoutui kokonaan 74 ja jälkimmäisistä 39 ja muista suurin osa vaurioitui.

Karjalan jälleenrakentaminen.

Edellä esitetyt muutamat numerotiedot osoittavat, niiden menetysten valtavaa suuruutta, mitä Moskovan pakkorauha aiheutti maallemme ja ennen kaikkea Karjalalle ja karjalaisille. Alueluovutus oli talvisodan aiheuttamista menetyksistä ehkä kaikkein raskain ja jokainen suomalainen tunsikin sen katkerana. Kaikki muistamme ne monet vaikeudet, mitä Karjalan luovutus aiheutti, kun lähes puolimiljoonaiselle kansanheimolle oli koetettava luoda uudet kodit, uudet toimeentulon edellytykset. Viekas vihollisemme oli laskenutkin, että vaikeudet muodostuisivat niin suuriksi, ettei pieni kansamme niistä selviytyisi, vaan sortuisi ennen pitkää ja olisi silloin valmis sisästä päin tapahtuvalle valloitukselle. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, sillä me kestimmekin, kuten talvisodan raskaina päivinä. Me kestimmekin, sillä me olimme yksimielisiä ja halusimme yhteisvoimin rakentaa sen, mitä sota oli tuhonnut. Ja kun sitten oikeudenmukainen Jumala johdatti asiat siten, että meille suotiin tilaisuus, niin meidän sankarillinen armeijamme pelasti Karjalan takaisin Suomelle, Muutamassa viikossa saatiin vihollisen meiltä riistämä maakunta takaisin, ja kun Viipurin linnassa jälleen hulmusi vapaan Suomen siniristilippu, tunsikin jokainen suomalainen ylpeyttä siitä, että kuuluu tähän kovia kokeneeseen ja sitkeään kansaan.

Vaikka Karjala saatiinkin takaisin tuhattuna ja raiskattuna, vallitsi kaikkialla maassa ilo, sillä olihan maa, vanha isiltä peritty maa sentään jäljellä. Jokaisen karjalaisen mieli paloi päästä mahdollisimman nopeasti kotikunnille, vaikkapa koti olikin tuhoutunut. Jokaisen mielen täytti luja usko siitä, että vaikeuksista nytkin selvitään. Jokainen oli valmis aloittamaan elämän uudelleen alusta, luomaan kaiken tyhjästä hävitetyin kodin raunioille. Kiintymys kotiseutuun ja järkkymätön usko valoisaan tulevaisuuteen on vienyt karjalaiset takaisin kotikyliinsä. Sinne on tähän mennessä palannut jo yli 200000 karjalaista eli lähes puolet alueen entisistä asukkaista. Moniin kuntiin on palannut entinen väestö melkein kokonaan, mutta sinne, missä sodan tuhot ovat olleet suurimmat, ei ole voinut palata kuin osa asukkaista.

Kuluneen vuoden aikana on karjalaisilla ollut voitettavanaan hyvin suuria vaikeuksia elämää aloittaessaan. Mutta siitä huolimatta heidän mielialansa on valoisa ja karjalaiselle luonteelle ominainen toiveikkuus on yhä säilynyt. Siellä, missä suinkin on ollut mahdollista, jälleenrakennustyö on aloitettu. Vaurioituneita taloja on korjattu ja uusia alettu rakentaa. Maatalousirtaimistoa on hankittu ja ennen kaikkea on peltoja ryhdytty kunnostamaan. Karjalan maaseudulla kuluneen kesän aikana liikkuneet ovat ihmetelleet sitä, miten tarkoin siellä pellot on saatu viljelykseen. Vaikka monissa kylissä ei ole yhtään taloa, kasvaa raunioiden ympärillä rehevää perunaa ja pelloilla lainehtii vilja.

Karjalaisten pelloista saatiin keväällä kylvetyksi n. 78 % normaaliajan kylvöalasta. Kun varsinaisesta maatalousväestöstä on palannut vasta hiukan yli puolet, havaitaan, että Karjalassa on kuluneen kesän aikana saatu työvoiman vähyydestä huolimatta suuria aikoja. Näin hyvään tulokseen on ollut osaltaan vaikuttamassa se apu, mitä armeijan joukot ovat antaneet varsinkin

lähellä rintamalinjoja olevissa kunnissa. Sotilaat ovat siellä osallistuneet suurin joukoin maatalouskamppailuun ja auttaneet siten monien rintamilla vielä taistelevien, kaatuneiden ja työkykynsä menettäneiden aseveljien perheitä. Kesän työn tuloksiin ovat kaikki tyytyväisiä, sillä sato muodostuu varsin hyväksi. Suurin huoli on tällä hetkellä talviasuntojen saaminen. Sellaisiinkin kuntiin, missä asunnot ovat tuhoutuneet, on täytynyt palauttaa väestöä, jotta maataloustyöt olisi saatu tehdyiksi. Tuhansia perheitä asuu väliaikaisissa suojissa. Näille olisi nopeasti saatava talviasunnot, sillä muussa tapauksessa joudutaan heidät siirtämään takaisin kotialueelle. Tätä mahdollisuutta olisi kaikin tavoin koetettava välttää, sillä ilman muuta on selvää, miten tuhoisasti tällainen toimenpide vaikuttaisi. Ilahduttavaa onkin ollut todeta, että aseveljet ovat tässä tulleet apuun ja ryhtyneet talkotoimin rakentamaan karjalaisille aseveljilleen väliaikaisia asuntoja. Mikäli se ohjelma, joka asevelitalojen rakentamiseksi on laadittu, saadaan toteutetuksi, on Karjalan asuntotilanne pelastettu. Ohjelma saadaan toteutetuksi, jos jokainen tekee kohdaltaan parhaansa. Ja on varmaa, että jokainen suomalainen sotilas on valmis tekemään kaiken voitavansa, jotta sodan tuhot tältä kohdalta saadaan korjatuiksi. Onhan selvää, että ne karjalaiset aseveljet, jotka vielä ovat taistelemassa rintamilla, ja ne perheet, joiden huoltaja on kaatunut tai menettänyt työkykynsä, eivät voi tämän hetken suurista vaikeuksista selviytyä ilman ulkoa päin tulevaa apua. Mutta yhteisvoimin saadaan heidänkin asiansa hoidetuksi ja asevelitaloja rakentamalla saamme heillekin katon päälle talveksi.

Tämän syksyn aikana on sen vuoksi kiinnitettävä kaikki huomio ja keskitettävä kaikki voimat siihen, jotta ketään ei tarvitsisi siirtää Karjalasta pois ensi talveksi. On varmaa, että yhteisvoimin voitamme nyt vaikeudet samoin kuin niin monta kertaa aikaisemminkin.

Varsinainen, laajemmassa mittakaavassa tapahtuva Karjalan jälleenrakennustyö jää ensi vuoteen ja sitä seuraaviin. Siinä tarvitaan jatkuvasti koko kansamme yhteisiä ponnistuksia. Työmaa on niin valtava ja tavoitteet niin suuret, että käsitämme hyvin, minkä vuoksi karjalaiset siinä tarvitsevat muiden apua. Jokainen Suomen mies ja nainen on varmasti valmis antamaan apuaan, sillä vain yhteisvoimin rakennamme Karjalan kukoistukseen.